

sunt. Sin autem certum est, quid quaque de re quoque tempore futurum sit, quid me adjuvant haruspices, quum res tristissimas portendi dixerunt?

V. Priskonkurrencer.

Til Besvarelse af de for Aaret 1879—80 af Universitetet udsatte 11 Prisopgaver*) indkom i Aaret 1880—81 fem Afhandlinger, nemlig en statsvidenskabelig, en lægevidenskabelig og tre filosofiske. Af disse Afhandlinger fandtes den statsvidenskabelige, den lægevidenskabelige og den ene af de filosofiske værdige til Prisen. Forfatterne fandtes at være:

Cand. mag. & polit., Assistent i Livsforsikrings- og Forsørgelsesanstalten af 1871 H. L. Westergaard, af den statsvidenskabelige,

Cand. med. & chir., Prosektor J. H. Chievitz, af den lægevidenskabelige,

Cand. theol. K. A. Gjellerup, af den filosofiske.

Vedkommende Censurers Bedømmelse af de indleverede Afhandlinger lyder saaledes;

I. Den statsvidenskabelige Afhandling. Som Besvarelse af den statsvidenskabelige Prisopgave, saa lydende:

»Der ønskes en Fremstilling og en Vurdering af de i den nyere Tid fremkomne Undersøgelser om Dødeligheden af de forskjellige Samfundsklasser«, er der indkommet en Afhandling med Motto: »Observationes et numerandæ sunt et perpendendæ«.

Forfatteren har i den meget omfangsrige Afhandling — hvis delvis matematiske Karakter har foranlediget Fakultetet til at anmode medundertegnede Thiele om at tage Del i Bedømmelsen — set Spørgsmaalet fra et særdeles omfattende Synspunkt, idet hans Arbejde i Virkeligheden er en Haandbog i Dødelighedsstatistikken. Maa det nu end erkjendes, at selve den stillede Opgave maatte nødvendiggjøre en Udvikling af de almindelige Principer og en saa stor Del af de specielle Anvendelser, at det laa nær at tilføje Resten, kan man dog ikke overse, at den formelle Behandling har lidt herved, idet Vanskeligheden ved at tilvejebringe et saa betydeligt Arbejde i den givne, begrænsede Tid har medført, at man i nogle Partier savner en fornyet Gjennemgaaen af det store Stof, som kunde have fjærnet mindre nødvendige Detailler, der stundom frembringe et lidt trættende Indtryk af Gjentagelser. I det hele havde det været ønskeligt, om den godt lagte og vel gjenomtænkte Plan i højere Grad havde behersket Fremstillingen, end Tilfældet er; Planen staar nu ikke fra Begyndelsen tilstrækkelig klar for Læseren til, at han strax paa ethvert Punkt ser, hvorledes den enkelte Undersøgelse fejer sig ind som et Led i Helheden. Og medens det maa billiges, at Forfatteren i det hele taget har givet de matematiske Forudsætninger uden Bevis, og det tydelig spores, at han paa matematisk Grundlag har set Sagen klart, er det ikke altid lykkedes ham at fremstille sin Opfattelse i det almene Sprog og navnlig at fremhæve alle Præmisserne forud for Konklusionen. Dette maa saa meget mere beklages, som Forfatteren viser sig at være i Besiddelse af de nødvendige matematiske Forudsætninger for Opgavens rette Behandling, saaledes at man trygt kan se ham anvende Tilnærmelsesmetoder, hvor saadanne have forekommet ham fordelagtige. Hans Kritik har ved den gennemførte Anvendelse af »Middelfejlen« vundet det fornødne sikre Grundlag og er ogsaa i andre Henseender i det væsentlige tilfredsstillende.

Naar vi derfor foran have dvælet ved de formelle Mangler, som noget skæmme Arbejdet, er dette netop sket i det Haab, at Forfatteren vil forelægge

*) Univ. Aarb. 1879—80, S. 981.

Afhandlingen i trykt Skikkelse for Offentligheden, og da forinden vil ved en fornyet Gjennemgaaen af samme kunne tage Hensyn til de gjorte Udsættelser. Alerede som det er, indeholder nemlig det foreliggende Arbejde ikke blot flere nye og selvstændige Undersøgelser, der yde værdifulde Bidrag til Belysning af det omhandlede Spørgsmaal, men tillige en paa en grundig og omfattende Læsning bygget Vurdering af hele den herhen hørende Literatur, der i sig selv er en uomtvistelig Ærigelse af denne, idet den er gennemført med skarp Kritik og udpræget videnskabelig Sans, hvorved der er vundet en højst ønskelig Oversigt over de Resultater, der kunne siges at være naaede ved de hidtil i de forskjellige Lande anstillede Undersøgelser, der her ere ikke blot samlede, men tillige stærkt sigtede.

Da Afhandlingen under alle Omstændigheder maa erkjendes baade i denne Retning og i Henseende til Undersøgelsens Omfang og Grundighed at gaa langt ud over, hvad der kan fordres af en akademisk Prisaafhandling, anse vi den for i høj Grad værdig til Universitetets Guldmedaille.

Den 30te Marts 1881.

Will. Scharling.

V. Falbe Hansen.

N. Thiele.

II. Den lægevidenskabelige Afhandling. Som Besvarelse af det lægevidenskabelige Prisspørgsmaal: »En Undersøgelse af Forbeningen af Menne-skets Strubebrusk med Hensyn til Alderen, hvori den indtræder, og Rækkefølgen, hvori den skrider frem, samt med Hensyn til de histiologiske Forhold ved selve Forbeningen og Bygningen af den dannede Benmasse« er der indkommet en Afhandling med Motto: *Pulchra sunt quæ videntur, pulchriora quæ sciuntur, longe pulcherrima quæ ignorantur.* — Denne Afhandling, der udgjør 164 tæt skrevne Kvartsider, med adskillige skematiske Tegninger, ledsages desuden af et Atlas med 50 større, smukt og omhyggelig udførte Tegninger efter mikroskopiske Præparater, fremdeles af et Hæfte med større Tabeller og endelig af et meget stort Antal (171) af tørrede Strubeskeletter og af 106 mikroskopiske Præparater. Alerede dette ydre Apparat viser, at Forfatteren har tilvejebragt og bearbejdet et særdeles betydeligt Undersøgelsesmateriale; og saa vel selve Afhandlingen som dens Bilag vidne om, at han er gaaet til Arbejdet med grundige anatomiske Forudsætninger saa vel i literær som i teknisk Henseende og har benyttet sit store Materiale med Indsigt og Kritik. Undersøgelsen er foretaget med megen Omsigt og Fuldstændighed, og det er lykkedes Forfatteren paa mange Punkter at udvide og berigtige vore Kundskaber med Hensyn til det foreliggende Spørgsmaal. At der, som Forfatteren heller ikke selv er blind for, endnu paa flere Punkter, og særlig hvad Bendannelsens histiogenetiske Forhold i Struben angaar, bliver Usikkerhed tilbage, kan næppe betragtes som en Anke mod Arbejdet, saa længe Maaden for den normale Forbening endnu er Gjenstand for væsentlig Uenighed for de forskjellige Undersøgere. Derimod kunde man vel indvende mod Afhandlingen, at den gaar for let hen over Spørgsmaalet om pathologiske — lokale og universelle — Tilstandes Indflydelse paa Forbeningen med Hensyn til Tiden for dens Indtrædelse, Hurtigheden af dens Udvikling o. s. v. Forfatteren har vel ikke ganske overset dette Spørgsmaals Vigtighed; men han har troet at kunne affærdige det i al Korthed, vistnok hovedsagelig, fordi han gaar ud fra det meget disputable Synspunkt, at da han har fundet Forbeningen i Strubebruskene at være konstant, saa maa den betragtes som »normal«. Hvorledes det nu end i Virkeligheden forholder sig, saa er Antagelsen af pathologiske Forholds Betydning for Strubens Forbening i ethvert Tilfælde saa almindelig gængs og tilsyneladende saa vel begrundet, at den turde have krævet noget nøjere Opmærksomhed fra Forfatterens Side.

Denne Indvending forringer imidlertid ikke i nogen væsentlig Grad Værdien af det meget betydelige og særdeles dygtig udførte positive Arbejde, der er nedlagt i denne Afhandling, som vi finde fuldstændig værdig til at belønnes med Universitetets Prisedaille.

Kjøbenhavn, den 12te Marts 1881.

Panum.

C. Reisz.

C. Lange.

III. De filosofiske Afhandlinger. Som Besvarelser af den filosofiske Prisopgave for 1879—80: »Hvilken Betydning har den nyere Tids Forestilling om Arvelighed for Vurderingen af Moralens Grundbegreber?» er der indkommet tre Afhandlinger.

Den ene, som har til Motto: »Gjør et Folk ulykkeligt, naar du vil gjøre det stort, og naar Du vil opdrage en stor Mand, saa gjør ham ulykkelig«, er ikke nogen Besvarelse af den stillede Opgave. Den omtaler i al Almindelighed Forholdet mellem Kulturudviklingen og Moralen, og behandler aldeles ikke den Indflydelse, de nyere Forestillinger om Arvelighed kunne have paa de moralske Begrebers filosofiske Udvikling. Hele Fremstillingen er for kortfattet og vag, og den tager intet Hensyn til den tidligere Literatur.

Heller ikke den Afhandling, der har til Motto: »Audiatur et altera pars«, gaar tilstrækkelig ind paa det opgivne Æmne. Den indeholder en almindelig Diskussion om Forholdet mellem empirisk og idealistisk Psykologi; men de Synspunkter, den opstiller, ere for abstrakte til at gjøre Fyldest ved Spørgsmaalet om Arvelighedens Indflydelse, og selve dette Spørgsmaal, om hvilket hele Afhandlingen skulde have drejet sig, berøres kun i Forbigaaende.

Den tredje Afhandling, som har til Motto: *Μὴ ὄν ἀπὸ νόμου, μὴ ὄν ἄνομος, ἀλλ' ἐννομος*, udmærker sig ved en klar og frisk Fremstilling med omhyggelig Udhæven og Fastholden af hvert enkelt af de Spørgsmaal, der ere af Betydning for Opgavens Behandling. Efter en historisk Indledning gives en Oversigt over de Resultater, til hvilke de nyere Undersøgelser om Arvelighed synes at have ført. Idet Forfatteren derefter gaar over til at undersøge Arvelighedstheoriens Indflydelse paa de moralske Grundbegreber, bliver han ikke staaende ved den siden Schleiermacher fast staaende Trehed (Dyden, Pligten og det gode), men viser, at Arvelighedstheorien ogsaa faar Betydning for Opfattelsen af Villiens Frihed, af den uinteresserede Sympathi og af den moralske Sans, samt at den nævnte Theori medfører Tilføjelser til den moralske Kodex. Forfatteren fastholder ligeledes med Rette den nøje Sammenhæng mellem Arvelighedstheorien og den moderne Udviklings teori. Han viser, at naar man i sin Opfattelse af etiske Spørgsmaal stiller sig paa den engelske Skoles Standpunkt, indeholder Arvelighedstheorien Motiver til en dybere Begrundelse af Ethiken. En af de væsentligste Indvendinger, der kunne rettes mod hans Afhandling, er netop den, at medens han kommer ind paa flere Betragtninger, der ikke direkte vedkomme Spørgsmaalet, underkastes selve den engelske Psykologis Principer ingen Kritik. Vi kunde i det hele have ønsket bag de enkelte Undersøgelser, Afhandlingen giver, at skimte en dybere gaaende filosofisk Betragtningssmaaade. Men hverken dette eller den Omstændighed, at vi ikke kunne give Forfatteren Ret i alle hans Resultater, kan hindre os i at anerkjende, at Opgaven i denne Afhandling er behandlet paa en saa dygtig Maade, at den er fuldt værdig til den udsatte Pris.

Den 16de Marts 1881.

R. Nielsen.

H. Heffding.

De for Aaret 1880—81 udsatte Prisopgaver vare følgende:

1. Theologi. At fremstille Schleiermachers Opfattelse af Religionens og Theologiens Væsen og vurdere dens Betydning i Religionsfilosofiens og Dogmatikens Udviklingshistorie.
2. Lovkyndighed. At fremstille vor Rets Regler angaaende Overdragelse af Ejendomsret over faste Ejendomme i Tiden, indtil Christian V.s Lov.
3. Statsvidenskab. At belyse Forbindelsen mellem Rentefodens Højde og Pengenes Mængde.
4. Lægevidenskab. En Undersøgelse af Blodet hos Chlorotiske med Hensyn til Blodlegemernes Tal og Størrelse efter egne og andres Undersøgelser.
5. Filosofi. Der ønskes en Undersøgelse af den menneskelige Villies Væsen, Virkemaade og Forhold til det øvrige Sjæleliv.
6. Historie. Der ønskes en Skildring af den Bevægelse, der i det 18de Aarhundrede uden for den dansk-norske Stat fandt Sted til at forbedre Bondestandens Kaar og Rettigheder.
7. Klassisk Filologi. Efter en

indledende Oversigt over de ældre Forfatteres Anskuelse om Opdragelsen gives der en dansk Oversættelse og kritisk-exegetisk Kommentar til Plutarchs Skrift *περὶ παιδῶν ἀγωγῆς*. Expositis, quæ de recta puerorum educandorum ratione scriptores ante Plutarchum disseruerunt, liber Plutarchi *περὶ παιδῶν ἀγωγῆς* danice vertatur et commentario instruat. 8. Østerlandsk Filologi. At udhæve de vigtigste theologiske Læresætninger, der have fremkaldt Sektdannelsen i Islam, og give en Udsigt over dennes Udvikling indtil det 3dje Aarhundredes Slutning efter Hedjra. 9. Nordisk Filologi. Forandringerne i det danske Sprogs Udtale siden Løysgaard. 10. Romansk Filologi. En Udsigt over den oldfranske episke Digtning i dens forskjellige Forgørelser med nøjagtige kronologiske og bibliografiske Oplysninger. 11. Mathematik og Astronomi. Indhyllingsfladerne for de Planer, hvis Skæringskurver med to givne Flader af anden Orden tilfredsstillende Betingelsen $\Lambda = 0$ eller $\Lambda = 0$, hvor Λ og Λ have de samme Betydninger som i Clebsch: Vorlesungen über Geometrie, bearbeitet und herausgegeben von Lindemann S. 291, ønskes undersøgte saa vel i Almindelighed som i de vigtigste af de Tilfælde, hvor de givne Fladers Former eller Beliggenheder mod hinanden ere underkastede specielle Betingelser. 12. Fysik og Kemi. Der forlanges en Fremstilling af de Metoder, man har anvendt til at bestemme den elektromotoriske Kraft og Induceringsmodstanden i den elektriske Strøm. 13. Naturhistorie. Der ønskes foretaget en palæontologisk Undersøgelse af de i vore Rullesten forekommende palæozoiske Forsteninger fra en selvvalgt, ikke for begrænset Del af Danmark. Afhandlingen maa være ledsaget af det undersøgte Materiale.

VI. Akademiske Promotioner.

I Aaret 1880—81 have 9 Promotioner fundet Sted, idet der er tildelt 2 den theologiske, 5 den medicinske og 2 den filosofiske Doktorgrad.

Praktiserende Læge og Reservelæge ved Alm. Hospital Christian Victor Bremer (Lægeexamen i Juni 1868), se Aarb. f. 1879—80, S. 888, forsvarede den 1. Sept. 1880 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Om det pathologiske Fund hos døvstumme særligt i Danmark«. Paa Embeds Vegne opponerede Prof., Dr. C. M. Reisz og Lektor C. Lange, af Tilhørerne Dr. med. l. J. Mygge. Graden meddelt den 15. Sept. 1880.

Cand. med. & chir., Assistent ved Universitetets fysiologiske Laboratorium Christian Harald Laurits Peter Emil Bohr (Lægeexamen i Juni 1878) forsvarede den 11. Sept. 1880 sin for den medicinske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Studier over Mælk med særligt Hensyn til de i samme suspendede Fedtkugler«. Paa Embeds Vegne opponerede Prof., Dr. P. L. Panum og Dr. T. S. Warneke, af Tilhørerne Stud. med. L. S. Vogelius og Cand. polyt., Lieutenant V. Storch. Graden meddelt den 25. Sept. 1880.

Sognepræst til Ringsted og Benløse, Provst for Ringsted og Alsted Herreder samt fast Censor ved den theologiske Embedsexamen Frederik Vilhelm Andersen, R. af D., (theologisk Examen i April 1845) forsvarede den 22. Dec. 1880 sin for den theologiske Doktorgrad skrevne Afhandling: »Embede og Ordination i deres indbyrdes Grundforhold. Et historisk-dogmatisk Forsøg«. Paa Embeds